

Cattle ~~ownership~~ I 8/33 J.P.M. Malatse
amongst the 589(9) see 24/11/42
BaPhalaborwa
pp. 1-22

589(9)

index

Diruina

9p (13/6) K34/83.

Mo xare xa batho ba Baso xo na le mehuta-huta ya dikxomo. Xomme tsona di kxetholoxanywa ho tsela ye.

(1) Kxomo ye hobedu ya thsadi e bitswa: Na-Khulwana. Ke xore xa'ena mmala wo mongwe mo mmeleng wa yona. Ke ele pholo e bitswa: Khulwana. Xomme le yona xa na mmala wa mongwe mo xo yona.

(3) Ke ele kxomo ye ^{U Ntso} thsadi e bitswa: Na-Swana. Ke ele ya pholo e bitswa: Swana.

(4) Ke ele kxomo ye thsadi ya mmala wa motala e bitswa Na-Talana.

Ke ele pholo e bitswa: Talana.

(5) Kxomo ye ~~na-ke~~ xore e hlakane bošweu le bo ~~na-ke~~ Xomme ~~na-ke~~ bošweu e bitswa - Na-pududuane. Ke ele thsadi ~~na-ke~~ ke ele pholo e bitswa pududuane.

(6) Kxomo ~~na-ke~~ mmala wa mo hubedu le ba talana e bitswa: Na-Isothwana. Ke ele ya thsadi. Kxomo ya tona e bitswa: Tsotwana.

(7) Ke kxomo e na le mebala ye mešweu le ye mesa e bitswa: Na-Kwatsana. Ke ele thsadi.

Xomme ke ele tona e bitswa: Kxwadu.

8. Ke kxomo e na le mebala ye mehubidu bya ele bo hubedu bya xo hlakana le bo talanyana, Xapa e na

K34133

le mebala xoba mmala wo moso, xe ele thsadi e bitswa
Ma-malana. Xe ele tona e bitswa: Mala.

9. Xomme xena le mmala wa mangwe o o hwetsiwa xo
ka base xa melomo ya dikxomo tse mehuta yohle.
Xomme kxomo ya mmala wo e bitswa kxomo ye.
Ma-swana ya mobomo wa sehwa-bywalwa. ke xone
ena le mmala wo motalana ka sebedung sa yona.
Xe ele tona e bitswa kxomo ye swana ya sehwa-
bywalwa, xomme xo ya byalo, byalo.

Dikxomo kamoka tseo dihweditswexo naxeng ya
Phalaborwa kothwe di tswa thoko ya Lieboa. Xomme
ditsene mo naxeng mehleng ya kxosi: Mošolwane mo
xo kwalaxo xe morwa Meele a ntsa dikxomo a
ka ba Meele ke ba swere kxosi Mošolwane elexo
Maxadi ~~me~~ tsona di hlaxisitse ke Batralata
elexo ba ~~me~~ ka xo loba kxosi. Xe ba tsona
Phalaborwa.

Dinaka tsä dikxomo
Xe kxomo ya thsadi ena le dinaka tse lemetsexo
pele xa hloxo ya yona e bitswa: turumane. Xe dinaka
tsä yona di le bile xedime e bitswa: Nakadi'phepe. Xomme
Xe ele tona dinaka tsä yona di lemetsi xedime e bitswa
maphoko. Xe ele thsadi dinaka di inametsè base e
bitswa nakadimahrothana. Xomme xe e sena dinaka

e bitšwa sekolwana xe ele thsadi. Xe ele tona ke setolo xoba
sekrotlana xe ele thsadi. Tona ke setxotla.

Dithetō tša mebala

Mo mebaleng ya dikxomo xa e šupi dithetō. Xomme dithetō
tša dikxomo ditšwa maineng a tsōna kamo kxomo ye ngwe
le ye ngwe e ka lixwaxo leina ke bidisā. Xomme ke xona e ka
hwetsā thetō ka mediro ya yona. Mediro yoo e ka ba ko koo
kudu xe ele pōō. Xoba xolla kudu xe ele thsadi xe e thišā
molodu wo base ko badisā ba dikxomo. Xe kxomo e seno
Mediro wo byalo xona xa ehwetšē thetō.

Thetō ya kxomo ya thsadi elako (Sethepe)
ke sethepe se kxaala tswette se lapisā ba ~~ke~~ ~~Sethepe~~
kolledi. Tswette ke pheta ya mchuta wo mangwe wa
pheta tša ~~ke~~ ke kollela ke ko lokola pheta yoo ka lentleng.
Xomme xe ~~ke~~ thollwa ka baka la kxomo. Sethepe ke
kore e lapisā baxami ka baka la koba le maswi a
mantsi. Ko kxaala tswette ke xe e se sana maswi'a
kxatsele xoba kate. Xomme ele maswi'a ko lewa a sa
a pewa.

Tethā ya kxomo ya pōō ya ko lwa kudu ye
byalo ka Maphōkwe. Ke maphōkwe ~~ke~~ ara-motodi-a-
mangana a hlaba phatā o a kokota. Maphōkwe ke
leina la pōō ya kxale ebe e lwa kudu kudu le tše dingwe.

tše pedi tsä xoba le dinaka.

Mo xo rueng xa dikxomo xobe xo se hlaloxanya ya Mohuta o tee wa dikxomo. Dikxomo kamotla di be di ratexa. Kxale dikxomo tsä lesäka le lengwe le le lengwe xobe xona le leswao la lona. Ke xore di be di swaiwa byala ka dipudi. Xomme di be di sa ~~thungwi~~ thungwi tra thšipi. Xomme tše dingwe di ripiwa dihla tsä ditsebo Xomme tše dingwe di kxothelwa mefiri tsebeng. Tše dingwe di ripywa tsebe ka boxare xore ebe tsebe tše pedi ke theko e tee. Xomme tše dingwe ebe masöbana fela.

Motho yo mong le yo mong xoba moloto ana le swao la ana. Xe kxomo e ka re kiswa xobolawa le swao Xomme xa dirwa le leswao. Dikxomo e ba tsä monna o tee. Xomme le le soxana xe papaxwe a sa phela. Mosadi o be a sa dumelelwi ~~le~~ le dikxomo le xe monna wa xaxwe a hwile dikxomo a swanetsä xoba tsä leki. Ngwana a tra ba le dikxomo xe papaxwe a hwile. Xe papaxwe a sa phela ngwana a re ka kxomo xoba dikxomo le tsä papaxwe. Dikxomo tše mmala wo moso di kxethelwa xoba di hlabela tsä badimo. Xe motho yo a hwilexo abe ana le dikxomo tše ntsi ke kxethwa kxomo ye nqwe ya phole ya re wa leina la xaxwe xore a sete a belaela. Xe motho a hwile ana le dikxomo xo ita kxethwa phole ye kxole Xomme ya hlabixwa xore a boletwe ka mokxopa wa

Xe maswi a kxomo a sa krahla a lewa ke
 basimane teta. Xomme xe ba lte ba swanets'e xo
 hlapa diatla ba sale kxorong xore ba sete ba kxoma
 di byana ka xae. Xe mosimane a ka kxoma
 di byana a sešo a hlapa. Namane e ka hwa
 XO thwe e ka lekeela. ~~ke~~. Namane xe e sale ye
 nygwe kudu na e dišwi ke mothe. Xape xe e
 hlalilite e a bulelwa xore e kule kxquisi le xae
Xo rutwa xo lotwa xe faxolwa.

Di kxomo dibe di rutwa teta xo namane e e .....
 Xomme xe xong di rutwa ho kitima xa thšiano ka
 mehla ya ja langwa ka lerotse, koba ngwaxa wo
 moswa. ~~tsa~~ tsa di kxomo xe dina le dirihla
 kudu di ~~tsa~~ ts. Xe kxomo ya naka tše byab e sa
 ripiwi di ~~tsa~~ e tla bolaya tše dingwe le bath
 xe ele kxomo ya xo rata xo lwa le batho.

Dipapō di faxolwa xe di setsetse sešise di thoma
 xo xwela. Di faxolwa ka xore xe dipapō ele tše
 ntsi sakeng le tee di ka bolaya kxomo ya thsada
 ka xe di xwela kxomo ka banšisi. Di faxolwa ka
 thipa ka xo kxeile letlalo la ka ntle ba ntsa
 dile tšeo di bitšwaxo dithapo.

Malwetše Meriana Meleko

Bolwetše byo boxolo bya dikxomo ke byo bo
 bitšwaxo Mokakatta. Ke xore ke madi a maxolo
 a o areng ke a swere kxomo ya sita xo sepela.
 Bolwetše byo bo tlišwa ke xo robatsa dikxomo
 ka šakeng le naxo le morule xoba matakata xe
 pula e nele. Xape xo a dume twa xore babei' ba
 kxona xo tšena ka šakeng basexo ba nliša
 dikxomo ba di namele le tšeo eseng mataba.
 Xomme batho ba ke ~~ba~~ basadi eseng mathe
 wa monna. Ke xona dikxomo di ka tšena ke
 bolwetše ka tšela ye. Xo thwe ka mathe babei' ba
 ba ya xo lwa le babei' ba bangwe ba namele
 kxomo tše ~~me~~ me ntweng xo lwa ka dithunya.
 Ke moloji ~~saba~~ saba xo ka thunya letaba la xaxwe.
 Ke xona kxomo yeo e swanetsa xo lwa ya hwa.
 Ke kxomo e lwa Mokakatta e tla nyatšwa sehlare
 seo se bitšwaxo lebata la madi' xore e noswe.
 Ke ele bolwetše byo bo sa tsebywe xo bitšwa ngaka
 ya motse xore e dire dihlare xore moloji yo a e
 namele a kobale, xoba a hwetswe xosasa ke mong
 lesaka. Mohlomong xo tla hwa mothunyi' wa kxomo
 yela eke moki.

Xa ho dumelwe xore kxomo e ka lwala e se maboti
 Xe kxomo e lwala xantsi ho dumelwa xore ke bala.
 Xe kxomo e ~~rob~~ robexile leoto e loxelwa ditotana
 tse bitšwaxo sefaraxahla. Xomme ya hemelelwa.

Ihlabo

Diruiwa di hlabiwa xantsi xe ho phasiwa
 cliphoko. Ke xore xe xona le malwetse motseng. Ho
 xong ho hlabiwa xe xona le monyanya. Le xe ho
 rapelwa badimo mo mabitleng ho a tšwa ho hlabywa
 diruiwa. Xe ho hlabiwa seruiwa ho tsonqwa maboti
 yo areng xe a hlabile seruiwa sa tšwa madi a
 unantsi ka xe madi a seruiwa a ratexa kudu.
 Xape se hlabiwa ka hlokomelo xore madi a seke a
 tšwela ntle ~~xe~~ e e pudu xoba nku ho nyatšwa
 se byana ~~ma~~ madi a tšwete xona. Seruiwa se
 hlabiwa ka ~~serimo~~ xe ele kxomo. Xe ele pudu xoba
 nku e hlabiwa ka tšwana xoba nelete yo txole xore
 madi a setswe. Kxomo xe e bobilwe e swanetsa ho
 phakobanya ke monna yo a tsebaxo dithe kabotse.
 Maina a dithe kamotia tsä kxomo ke 1 serope
 & letsoho 3 Thamo 4 kholo 5 Leumo 6 mohlana 7 Tsä tš
 teng. 8 Makxoto.

Kabelo ya dithe tsä kxomo.

1 serope se ya masate & Letsoho le lina mohlabi.

Le madi xa a lewe ke basimanyana
ba ba se esole xo bolla. Xothwe mohlantg ba
yaxo kobolla ba ha tsiva madi ka hlohang ele
madi a diruwa.

Xape le byoko bya kromo ba lewa ke bakhalabye
ke wena motho o se mokhalabye wa ja byoko. Xothwe
o ha t mela Morini wo masweu o sakengwana
koba yo manyane. Leratsü le le xore madi a ha
tsiva. hlohang mohlantg masimane a bolla le
supa xore o ha tsiva madi a mantši xe o
ripilwe mapele ke ole bodikeng. ke xore ba thsaba
xore basadi ba se tsebe xore xo dirwang mprotong.
ke ele kromama xo hlabane lela masapo a a kahlwa
ke ele ya masapo a iswa badimong.

Sa b ~~...~~ sa kromo se tsiva ke dingaka
xo dira diklare tsa dikromo ke diwala. Letlalo
ke mong kromo xo dira koba. Mo xong xo dirwa
meropa ka hlabane la kromo. Le xe ele dikomana
tsa krosi ke ele phole ye kxolo. Maswane wa kromo
o a hloiliwa komme wa apewa metseta wona
le dinama wa lewa ke basadi ka xae

Matsi

Dikromo di xamixwa xa bedi ka letlatšisi letsatsi

Dikxomo di xangwa ke badisa xobamang le mang
 elexo monna yo a nato. Di xangwa ka sakenq.
 Ke bulelwa pele namane xore e thome ko anya. Ka
 moraxo namane e lelekwe xomme moxami' a
 kxoke txomo maoto. Xomme o thuswa ke yo mong
 ke kotela namane xe a xama. Yo mongwe o swara
 kxamele. Yo mong a sware kxomo ka moxala.
 Moxami' ka nato a ka phatha kxamele ka maoto.
 Xe ke fedile ko xama namane e liwa sebaka sa ke
 anya. Ka moraxo modisa a e kotele a kamele
 ka xanong xa xaxwe. Xomme seo se bitswa
 le s'okots'o. Lia pele ebe ele lehwele. Ka moraxo
 a boele ke namane e a ntse a e kotele a anye
 are ke sehlabe. Ke xore kxomo ka nato ka etee
 e xamix ~~ka~~ xa raro. Maswi' a mathomo ke
 a ka ~~ka~~ ka moraxo ke a badisa. Ke namane
 e hwile kxomo xa esa xamix ~~ka~~ xamix. Ke xangwa
 kosasa le matsibua. Maoto a kxomo a tlema ka
 letswa. Kxomo e txokwa ka n'ho le dinaka.
 Maswi' a thuswa ka maxabeng xaba dipitseng.
 A hlakanywa le maswi' a matata xore a kxahle.
 Xomme pele a bewa thefo xore a hlwe letsatsi.
 Xe a kxahlile a thuswe ko a mang. Ke maswi'
 a hlwele letsatsi ka le tee a bitswa lesere.

Maswi a xo tixahla ke sejo se seba xo baeng
 Ilqwetsit le yona e tra ja maswi' xe esetše
 eha le matsatši mo mosenq.

Maswi a iletsiwa xo newewa ke basadi. Komme
 a newewa ke banna xe a seso a tixahla. Xe
 namane e seso ya ripa lekhobori' maswi a yona
 a lewa ke banna. Komme a bitsiwa mohlakso.

Xe namane e ripile lekhobori' xoba namane ya
 xo salela mmpeng xe e tswalwa maswi a tra lewa
 ke basadi. Komme sa motlo namane e tla
 alatiwa xore e se tswale. Komme tra matlo ^{ye} pokle
 ere namane e xodile. Tra ntle xa tra masadi' xa
 dumelutswa maswi a txomo.

Xe Modis ~~...~~ ditxomo a rata xo hwetsa malsi
 a mantši ~~...~~ xama, o swanetše xo isa ditxomo tsa
 xaxwe phulong e sale xosasa. Ke xore o tsiwa le ditxomo a
 seso a xama. Ke xona o tla boa mosexore moxola mola
 ditxomo di tutsi' xape di tsose tudu. Tra tutsi' ditxome
 di tla ba le malsi' xo fitisa xe a xamile pele di' seso' xo
 lula. Tsela xoba mokxwa wo o bitsiwa xore ke xopotla
 ke xore xo tsošetsa ditxomo naxeng di' seso' xo lula.

Komme ke mokxwa wo o tsangwaxo tudu ke ba-
 xami ba malsi' ditxomo.

XVI

589

K34/33

Dikxoxo

Dikxoxo xa di tsebiywe mo di tšwaxe xana.

Dikxoxo di ile ka mehuta-huta ye mentš'i. Xomme mebala ya tšona xa e bolelwe byalo ka ya dikxomo.

Xe kxoxo ~~ya~~ ya thsadi' ele ye ~~ntso~~ ntso xa e bolelwe byalo ka kxomo ya thsadi' ye ntso.

Xomme vere kxoxo ya thsadi' ye ntso. Xomme le xo mebala ye mengwe xo byab, le xo tšē ditona

fela xo a tšwa xo bolelwa ka di ka xoba dipapisa.

Kxoxo xe ele ya mmala wa xo swana le ya ~~seodi~~ seodi
kxwale xothwe ke motwa kxwale. Xe ele ye ntso xo

swana le ~~seodi~~ e bitswa kxoxo ya nyamakodi'. Xe
ele ye thsadi' e bitswa phatamallala. Ke xore e swana
le lettala ~~elora~~.

Mohota ~~mo~~ dikxoxo ke xo thusa xo dira diphego
tša ka tšona. Xe motho a lwala xantsi' xo baklwa

ke diingaka xore xo nyatwe mohuta wa xore. wa kxoxo
xore e liwe badimo ka xo bolawa xe iswe marapa

ho bona badi. Xomme nama ya yona e lewe ke
molwetš'e le ba bangwe. Molwetš'e o tla lola.

Xoba ba phase xomme kxoxo e le swe ele byalo.
Kxoxo ye byali ya bolawa bolwetš'i ba a ba a.

Xe motho a bolaya yona o tla tšoria ye rigwe

ya mmala wa byalo a thiba yela ya xobdowa.
 Kxoxo e tsongwa kudu ke dikxosi xo thselxela
 pula ka xo rathisetsa madi dinakeng tsa dihlare
 tsa pula. Dikxoxo di lewa ke banna teta xantsi.
 Xothwe mosadi xa dumelwe xo ja kxoxo. Xothwe ke
 Mosadi a ja kxoxo ke leodu. Ke basadi ba bantsi
 ba ba sa dumelaxo taba ye.

Matsai a kxoxo a lewa ke banna teta. Ke xe mosadi
 a ja kxoxo a swanetse xo ila matsai xaba maata
 a yona. Xomme ke bahodu bya bo rob xo bonwa a ja
 matsai a kxoxo. Kxoxo xa ena lesitra byala ha krome.
 Xomme ke selo seo se robaxo moxong le moxong erata.
 Dikxoxo di axelwa ntlwana ke ele ya thsadi: ele
 matsai ~~xe~~ ya moxoxonope e dirwa xore ebe
 modisa wa ~~xe~~ tse xore tladi e seke ya ~~thuma~~ thuma
 dintlo. ~~Kxoxo~~ ye byalo e a hlo xipiwa ke mang wa yona
 Xape e tla thewa le leina la metho ya a hwilexo. Kxoxo ye
 byalo ke ehwe xa e lewe ke batho kamoka. Kxoxo ke selo
 se se bexo se ruwa ke mang le mang ka baka la xo
 dipheko teta. Ke metho ana le molato wa badimo wa
 pheko ya kxoxo ebe a ya xo metho yo yrongwe a
 kxopela ka xore ke swere ke pheko. Ke xona o tla
 liwa kxoxo ka ntle le theko.

Dikxoxo di na le maswayo byalo ka diruwa.

Xomme tšona di swaiwa ka tsela ye ngwe.
 Motho yo mong le yo mong ona le laxaxwe leswao.
 Xoxo ke sebo se ruwaxo ke mang le mang. Ke
 Xere monna, Masadi le ngwana o rua Xoxo.
 Xomme dikxoxo di lwetswa ka tsela ye. Xengwana
 Xoba motho yo moxolo a ka lwala, Xomme a
 phasetšwa pheto ka Xoxo. Ke Xona Xoxo yela ke ya
 Xaxwe. Xe xo phasiwa xo sepelwa ka taek yangaka.
 Xe ngaka e boletsē Xere xo nyake xa Xaxwe ya tšadi.
 Xo swanetsē xo nyakiwa Xoxo ye byalo. Xape ngaka
 e tla bolela le mmala wa Xoxo yea.

Maswao a dikxoxo a sepela ka tsela ye. Motho yo
 mong le yo mong o ripa monna Xoba monwana wo
 aratane Xoxo tša Xaxwe di tšebye ka wona
 Batho ba Xaxwe ba epeša Xoxo mphiri lectong. Tsela tšē
 pedi tšē ke tšona tšeo xo swaiwaxo dikxoxo ka wona.

Dikolobe

Dikolobe Xothwe di tšwa ka tšota ya Borwa le kama
 oa Basweu Basweu. Xomme xa Xe tšebye ngwana wo di
 tšeneng ka wona. Eupya, xa se Xale Xe dikolobe di
 tšene mo naxeng ya Phalaborwa. Dikolobe Xe di je
 ke batho kamoka. Bantsi bya batho xa ba je kolobe.
 Xothwe Xe mosadi a ka ja kolobe ele moimona
 ngwana wa Xaxwe o tla lla byalo ka kolobe.

Xomme ke mo basadi ba thomilero xo boifa xo ja
uama ya kolobe. Kolobe ebe e thusa batho ka
Makhura lela. Xe kolobe e bolailwe e kabywa ke mosadi
Motho wa monna ka ana maatta motobbenq. Xape
kolobe e ruwa ke basadi. Xe e bolailwe e apewa kamot
xomme ya lewa le tsatsi ke ke batho kamot ba mosadi
kolobe e bolawa ka lerano byalo ka kromo. Xomme e
thusa basadi ka Makhura a yona xo tla mmele.

Dimpya

Dimpya ka xo tsibye kamo di tsinaxo. Xomme bare ba mo
bona di setsa di tladitse naxa. Dimpya di ile ka
Mehuta-huta ~~tsona~~ tsona. Dimpya di rutwa xo bolaya
diphoolob ~~di~~ fa dinama tsä diphoolob e sale tsä
nyane. Xe ~~tsona~~ a rala xore mpya ya xaxwe ebe
boxale o ~~tsona~~ efa nama ya sebatana e sale
yenyane. Xemotho arata xore mpya ya xaxwe e
kome batho o evuta xo raktadisa bana e sale yenyane
Xe mpya e sa lome diphoolob ba efa seklare se
bitswaxo lebatla. Xomme bona lehlakanywa le dijo
tsä mpya. Maina a dimpya a mangwe ke a ditwero,
byalo ka 1. Banhloile 2. ba Phalaborwa. 3. Xabantate, byalo
byalo. Dimpya di tumiswa ka mediro ya tsona.
Xe mpya ele sebedu e nyatsaxa tudu.

Xx

589

K34/33

20

Dimpya xa di baxolwe. Xothwe mpya ya baxolwa e Ha
nona ya sitwa xotitima. Xantsi dimpya di liwa fela
esale tse nyane kudu. Xape lexe ele ye baxob mpya
motho o tse hwetsa fela. Mpya ye baxob theko ke pudi ko
e tee ne e retiswa.

Dithoto tsä dimpya di byab ka tsä ditxomo
Xomme di liwa ditheko ka mediro. Fela mpya e liwa ka
boxale le lebelo.

Ditratse - ratse

Xa xatsebye botse botse xore ditratse - ratse di thile byam
mo bathong ba Phalaborwa. Xape xothwe ke baxale dile tona
Xa xi tsebywe xore ditswa ka e xoba xomang.

Mohola wa ratse ke xobolaya ~~maxotte~~ maxotte ka
dintlhong. Xa ratse - ratse e sa bobae maxotte xa e
hwetsa ~~tu~~ mo bathong.

Diphootelo tse dingwe

Motho diphootelang tsä hlaxa xa xapatxe xohwetsa
motho a ruile yengwe ya tsana. Xemotho a ruile
phuti xoba pela le tse dingwe nthwe ke ditshuri.
Ke xore o loya ka tsana batho ba bangwe.
Xape xothwe o naimela tsana basexo a xoloyana
ka tsela ye batho banya le phalo yetsholo xodi'rua

XXI

589

K34/33

Dipudi Dintu

Mo dipuding le mo dintung mehuta yohle e
 Xona byalo ka dikromo. Xomme mehuta ye ka ko
 tsebye mo e tswaxo ka xe dipudi le dintu e le sa
 seruia sa kxale ko beta kromo. Mebala ya dipudi
 e sa tsebywa byalo ka yela ya dikromo ya pitsa ya
 mebala. Byalo ka Na-Swana = pitso. Napudutswana
 pududu byalo byalo. Xomme le dintu ko byalo le xe
 dintu di sena mebala ye mentse byalo ka dipudi
 Xaele mebala ya dipudi ko ratexa kudu mmala
 wo o bitswaxo mebala phiri, le tsa mebala ye meswen
 le ye meso. Xaele tse di tso tele ka di ratexe byalo ka
 tseo. Dipudi ~~mebala~~ mebala ye meso ka di ratexi ka
 pudu le ba e sa tswi. Xomme xaele dintu
 tsona ko tswa tsa mebala ye meso ka xe di
 iswa sadimong ka dikrosi

Dipudi le dintu di na le maswag byalo ka
 dikromo. Lesita la dipudi le la dintu le ba
 kxaulsi le motse byalo ka la dikromo

Pudi xoba ntu di tsa hlabisa ka xae. Dikiletsa
 tsa dipudi dipudi le dintu di byalo ka tsa
 dikromo. Mo dipuding ko iswaxa dicoto xoba diphoke
 tsa mehuta wa ko xola. Xomme tse dingwe tsa

Kxatswa ka thšilo. Xomne se se dirwa le xa dintu.
 Dipudi le dintu le tšona di a namelwa byab ka
 lekaba la kvomo. Dintu le dipudi di na le malwetš'e a
 tšona a sa swanero le dikvomo. Dipudi di lwala
 dišo. Xabe di na le bokwetš'e bya hoxo. Xaele dintu xa
 di atiši' xolwala, Xomne malwetš'e a dipudi xa ana
 wa ngaka. Nku xe e hlabiwa ya lla e šupa kotsi'
 byab ka kvomo. Xaele pudu yona xa ena le makwa
 xe e ka lla. Dipudi le dintu xa di ~~namelwa~~
 namelwa byab ka dikvomo. Dipudi di anywa fela ke
 basimane. Xaele nku maswi' a wona xa kwewe.
 Pudi xe e xangwa ke ~~ba d~~ ~~dis~~ badisa xa e xengwe
 maoto le xe e diraba. Mafsi a pudu' xathwe
 ke sehla ~~maoto~~ a lwala ba xlofa ana.
 Mafsi ~~maoto~~ xa nowewe ke basadi. Xathwe a
 n'xa pudu. Xaele dinama tšela tš'a xo ilelwa no
 le wa ke masoxana le mo dipuding le diatung di
 sale xona.

ka Mottalekvomo.

End S 589

Jeremiah P. Malatsi